

tidige erhvervsvalg end de traditionelle lærlinguddannelser, hvor eleverne ved deres valg i begyndelsen af det 10. uddannelsesår foretager en kraftig indsnævring af deres senere beskæftigelsesmuligheder.

Da eleverne vil komme til at leve i et samfund præget af stadige forandringer og skiftende uddannelsesbehov, og da det er ønskeligt at bryde isolationen mellem de teoretisk og de praktisk orienterede uddannelser, må man tage disse hensyn i betragtning, når de fremtidige uddannelser i 10.-12. skoleår skal tilrettelægges.

Da uddannelserne i det 10.-12. uddannelsesår er et tilbud, må uddannelserne også lægges således til rette, at det på visse stadier af et 3-årigt uddannelsesforløb bliver muligt for elever at forlade uddannelsen med en vis studie- og/eller erhvervskompetence, ligesom det skal være muligt for sådanne elever senere at vende tilbage til uddannelsen for at opnå en bredere kompetence.

De enkelte fag, som eleverne sammensætter deres uddannelse af, må så vidt muligt lægges således til rette, at de består af flere afrundede, men dog sammenhængende kurser, som dels kan tages enkeltvis, dels kan læses i et sammenhængende forløb gennem 10-12. uddannelsesår.

Der må i den forbindelse skabes mulighed for, at elever med forskelligt uddannelsessigte kan læse visse fagdele eller kurser sammen, ligesom der må skabes mulighed for, at elever, der i løbet af 10.-12. uddannelsesår ønsker at skifte uddannelsesmål, med anvendelse af mindst mulig ekstra tid kan læse de fag eller dele af fag, som de mangler for at nå det nye mål.

Ad 7.

Det må anses for et vigtigt mål, at der opretholdes et ensartet uddannelsesniveau over hele landet således, at en elev, der har gennemgået 10.-12. uddannelsesår ét sted i landet, kan opnå ansættelse eller optages til videreuddannelse andre steder på lige fod med elever fra det øvrige land.

Den uddannelsespolitiske målsætning og planlægning må derfor foregå centralt. Fagkreds, undervisningsplaner og timeplaner må således fastsættes af undervisningsministeren, der også må have ansvaret for det pædagogiske tilsyn. Der må ligeledes lægges afgørende vægt på, at elever, der har gennemgået det 10.-12. uddannelsesår og opnået en erhvervs-mæssig kompetence, også accepteres på arbejdsmarkedet. Arbejdsmarkedets parter og de ansættende myndigheder må derfor have indflydelse på de uddannelser, som skal give erhvervs-mæssig kompetence.

Ad 8.

Uddannelserne i 10.-12. uddannelsesår er hidtil blevet drevet både i statsligt, kommunalt, amtskommunalt og forskellige former for privat regi.

Skal disse uddannelser nu samordnes fysisk og administrativt, bør det ske under et ensartet administrativt system.

I det omfang, der efter en reform af uddannelserne i 10.-12. uddannelsesår fortsat vil være private institutioner, der giver samme undervisning som de offentlige, må der ydes offentligt tilskud til disse efter nærmere fastsatte regler.

Ad 10.

Den nuværende skolestruktur inden for 10.-12. uddannelsesår indebærer en bred geografisk spredning af uddannelses-tilbuddene. Uddannelserne inden for håndværk og industri er dog i et vist omfang blevet specialiserede, og af økonomiske grunde har de måttet centraliseres således, at uddannelses-tilbuddene er forskellige fra egn til egn — et forhold, som man har søgt at råde bod på ved oprettelse af skolehjem. Såfremt uddannelses-tilbuddene blev centraliseret i større og færre enheder, ville det ganske vist blive muligt at give alle eller næsten alle tilbud på alle institutioner, men dette ville på den anden side indebære, at en række institutioner uden for de større byer måtte nedlægges.

Da der imidlertid må lægges stor vægt på, at der overalt i landet kan gives tilbud til alle om uddannelse i 10.-12. uddannelsesår, og at ingen af geografiske grunde afskæres fra at få en kompetence-givende uddannelse, må der på lokal basis tilvejebringes relevante uddannelses-tilbud. Det kan følgelig ikke anbefales, at der gennemføres en centralisering af uddannelserne. I stedet bør uddannelserne spredes lokalt gennem anvendelse af de eksisterende institutioner og disses lokale kapacitet.

Ad 11.

Der vil ikke være forbundet særlige udgifter for det offentlige ved at gennemføre princippet om vederlagsfri undervisning fuldt ud, da der efterhånden er meget få uddannelser inden for det 10.-12. uddannelsesår, hvor undervisningen ikke er gratis for eleverne. Dog bør princippet om vederlagsfri undervisning ved private institutioner som hovedregel kun gennemføres, når det offentlige ikke kan give samme tilbud som den private skole.

I øjeblikket er de økonomiske vilkår for eleverne inden for 10.-12. uddannelsesår forskellige. Nogle elever, f. eks. inden for nogle af de erhvervsrettede uddannelser, oppebærer en betaling, som gør et rimeligt eksistensniveau muligt. For at sikre, at de